

Центральноукраїнський національний технічний університет
Кафедра кібербезпеки та програмного забезпечення

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Андрій КИРИЧЕНКО

“ 25 ” 08 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність F7 / 123 Комп'ютерна інженерія

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма «Комп'ютерна інженерія»

(назва освітньої програми)

факультет механіко-технологічний

(назва факультету)

2025-2026 навчальний рік

Розробник: Віра Аксьонова, професор кафедри міжнародних економічних відносин та іноземних мов, доктор філософських наук, професор.

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

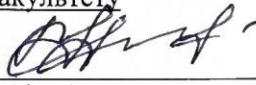
Робочу програму схвалено на засіданні кафедри кібербезпеки та програмного забезпечення
Протокол № 15 від 26 червня 2025 року

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин

(підпис)

(Іван МИЦЕНКО)
(прізвище та ініціали)

Декан _____ економічного факультету

(підпис)

(Наталія ШАЛІМОВА)
(прізвище та ініціали)

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 12 Інформаційні технології	Загальної підготовки	
	Спеціальність: <u>123/F7 «Комп'ютерна інженерія»</u>		
Загальна кількість годин - 90	Освітньо-професійна програма «Комп'ютерна інженерія»	Рік підготовки	
		2-й	2-й
		Семестр	
		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4,4	Освітній рівень: бакалавр	Лекції	
		16 год.	2 год.
		Семінарські	
		16 год.	2 год.
		Самостійна робота	
		58 год.	86 год.
		Вид контролю:	
екзамен	екзамен		

Примітка:

-мова викладання – українська;

-відсоток аудиторних годин – 31,1.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Філософія» належить до складу обов'язкових дисциплін бакалаврської підготовки і містить у собі короткий виклад історії філософії, основи онтології, феноменології, гносеології, методології, філософської антропології, аксіології, соціальної філософії та філософії техніки. Предметом даної дисципліни є також філософсько-методологічні підходи до пізнання різнорідних процесів та явищ об'єктивної та суб'єктивної дійсності, їх співвідношення з методологіями загальнонаукового і спеціально-наукового рівня.

Мета вивчення дисципліни - формування у здобувачів I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр»: 1) уявлення про проблематику та мову філософії, її поняття, категорії та методи, про історію філософських учень; 2) філософської культури – стратегічного мислення, глибинного пізнання навколишнього світу, природи, людини та суспільства; 3) навичок застосування філософської методології в конкретнонауковому освоєнні дійсності.

Завданням вивчення дисципліни є сформувати компетентності:

Інтегральна компетентність - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі комп'ютерних наук або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів інформаційних технологій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

Z1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

Z2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Z6. Навички міжособистісної взаємодії.

Z7. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Z9. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Z10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти сформульований у таких **програмних результатах навчання:**

N7. Вміти розв'язувати задачі аналізу та синтезу засобів, характерних для спеціальності.

N8. Вміти системно мислити та застосовувати творчі здібності до формування нових ідей.

N14. Вміти поєднувати теорію і практику, а також приймати рішення та виробляти стратегію діяльності для вирішення завдань спеціальності з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних, державних та виробничих інтересів.

N16. Вміти оцінювати отримані результати та аргументовано захищати прийняті рішення.

N20. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань, удосконалення креативного мислення.

N21. Якісно виконувати роботу та досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики.

У моделі загальних компетентностей навчальної дисципліни «Філософія» закладено також набуття соціальних «гнучких» навичок (soft-skills): емоційного інтелекту, ненасильницького спілкування, управління знаннями, людьми і собою, екологічного мислення.

Передумови для вивчення дисципліни (структурно-логічна схема підготовки фахівця).

Пререквізити. Враховуючи послідовність накопичення знань та інформації, дисципліна вивчається після викладання дисципліни: «Українська мова», «Історія та культура України».

Постреквізити навчальної дисципліни: компетентності, сформовані під час її вивчення, в подальшому будуть використовуватися під час опанування всіх освітніх компонентів, адже філософія – це наука про буття, пізнання, а також відносини між людиною та світом. Філософія вивчає ці питання шляхом узагальнення даних інших наук, осмислення культури та раціонального самоусвідомлення людства.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Етапи становлення та розвитку філософії

Тема 1. Філософія: сутність, проблематика, функції, призначення

Предмет філософії. Специфіка філософського знання. Походження та значення терміну "філософія". Місце філософії в самопізнанні людини та осмисленні світобудови.

Філософія та світогляд. Світогляд як духовно-практичний спосіб освоєння світу. Світогляд як форма самовизначення людини. Структура

світогляду. Історичні типи світогляду: міфологічний, релігійний, філософський. Філософія як теоретична основа світогляду.

Основне коло філософських проблем: пошуки «єдиного в розмаїтті»; пошук відповідей на «вічні» питання; синтез даних конкретних наук в єдину, універсальну картину світу; виокремлення універсальних, базових принципів розвитку світобудови.

Філософія як вчення про біполярність світу (буття і свідомість, світ і людина, матерія і дух). Матеріалізм, ідеалізм, дуалізм. Філософія та наука. Роль філософії в житті людини та суспільства.

Тема 2. Етапи становлення та розвитку філософії: стародавність, Середньовіччя, Відродження, Новий час

1. Філософія Стародавності.

Особливості розвитку давньоіндійської філософської традиції. Характерні риси філософії Стародавнього Китаю.

Натурфілософія досократичного періоду розвитку філософської думки античності. Етичний антропологізм та раціоналізм Сократа. Вчення про «вроджені ідеї» Платона. Філософська система Аристотеля.

Етична спрямованість і адаптація східних релігійних мотивів - основні риси елліністичної філософії.

2. Філософія Середньовіччя та епохи Відродження.

Теоцентризм – головний принцип середньовічної філософії. Основні періоди розвитку - апологетика (II-III ст.); патристика (IV - VII ст.); схоластика (VII - XIV ст.). Філософське вчення Фоми Аквінського. Двоїста істина.

Основні напрямки філософії епохи Відродження: антропоцентризм та гуманізм - Л. Валла, П. де Мірандола. Натурфілософія та пантеїзм Д. Бруно, М. Кузанського. Соціально-політична філософія Н. Макіавеллі. Ідеї ренесансного утопічного соціалізму - Т. Мор, Т. Кампанелла.

3. Філософія Нового часу та епохи Просвітництва.

Формування культу розуму класичної філософії. Деїзм і механістична картина світобудови – характерні риси світобачення епохи Нового часу. Емпіризм Ф. Бекона.

Механістичний матеріалізм Т. Гоббса. Концепція «суспільного договору».

Дуалістична онтологія Р.Декарта як вчення про дві незалежні першооснови: духовну і матеріальну субстанції.

Моністична теорія пізнання Б. Спінози. Вчення про взаємозв'язок свободи і необхідності (закономірності): «свобода є усвідомленою необхідністю».

Філософські ідеї Г. Лейбніца, Дж. Локка, Д. Берклі, Д. Юма.

Тема 3. Етапи становлення та розвитку філософії: від німецької класичної філософії до сучасної світової філософії. Філософська думка в Україні

1. Класична філософія кінця ХУІІІ-ХІХ ст.

Основи вчення основоположника німецької класичної філософії І. Канта: «речі в собі» - «речі для нас», апріорне - апостеріорне, трансцендентне - трансцендентальне. Категоричний імператив.

Основи вчення Г. Гегеля: світ як результат процесу саморозвитку абсолютної ідеї – від логіки взаємозв'язку категорій «чистого мислення» через «інобуття» неорганічної природи до суспільства. Діалектика та метафізика.

Основи вчення Л. Фейєрбаха: Антропологічний матеріалізм та сенсуалізм.

Основи вчення К. Маркса та Ф. Енгельса: діалектичний та історичний матеріалізм.

2. Розвиток філософської думки на теренах України.

Джерела та особливості українського філософування. Філософські погляди представників Острозької та Києво-Могилянської академій. «Філософія серця» Г. Сковороди, родоначальника української класичної філософії. Українське Просвітництво. Вчення про ідеї П. Юркевича. Соціальна філософія Т. Шевченка.

Філософські ідеї в Україні наприкінці ХІХ — на початку ХХ ст. (М. Драгоманов, І. Франко, Л. Українка). Філософія української діаспори (Д. Чижевський, І. Огієнко). Розвиток філософської думки в Україні за часів радянської доби. Сучасна українська філософія: ключова проблематика та стрижневі тенденції.

3. Плюралізм некласичних філософських теорій ХІХ-ХХІ ст.

Критичне переосмислення принципів класичної раціональної філософії у вченнях ХІХ-ХХІ ст. Ірраціоналізм та його різновиди.

Ситуація постмодерну в філософії ХХ-ХХІ ст.: толерантність до всього відмінного. Визнання неможливості концептуальної єдності світобудови. Зміна стилю мислення. Рівноправність усіх сфер духовної культури.

Змістовий модуль 2. Теорія філософії: онтологічні, гносеологічні, соціальні та аксіологічні виміри

Тема 4. Філософське розуміння світу: матерія, свідомість, діалектика, гносеологія

1. Філософське розуміння світу. Матерія.

Проблема буття. Предметно-субстанційна модель світу.

Матерія як філософська категорія: генезис, сутність, основні властивості. Методологічні можливості вчення про матерію.

Рух як спосіб існування матерії. Рух та розвиток. Форми руху матерії. Сучасна наука про класифікацію форм руху матерії.

Основні форми існування матерії: простір і час. Соціальні види простору та часу. Принцип єдності матерії, руху, простору та часу.

2. Філософське розуміння світу. Дух, свідомість.

Основні структурні рівні психіки – несвідоме, власне свідомість, надсвідоме та механізм їх взаємодії (З. Фройд).

Поняття «свідомість», «дух», «духовність», «душа», «ідеальне» та їх співвідношення. Суть свідомості та її структура. Матерія та свідомість – спільне та відмінне.

Еволюціоністська концепція походження свідомості. Принцип відображення та антропний принцип. Свідомість і мова.

3. Філософська концепція розвитку.

Діалектика як вчення про універсальні зв'язки, зміни та розвиток.

Категорії діалектики. Основні принципи діалектики. Закони діалектики.

Альтернативи концепції діалектики як теорії та методу пізнання.

Становлення синергетики як сучасної філософської концепції розвитку. Світ як вічна послідовність креативних та деструктивних станів.

4. Гносеологія та методологія пізнання світу.

Пізнання як сукупність процесів отримання, переробки та використання інформації про світ та людину. Скептицизм, агностицизм, вчення про пізнаванність світу.

Структура пізнання. Основні принципи пізнання. Рівні пізнання.

Наукове пізнання, його рівні та методи

Філософське вчення про істину. Істина, правда, омана. Критерії істинності знання.

Тема 5. Філософія про сутність людини та суспільства: сенс життя та проблема соціалізації людини; формування громадянського суспільства

1. Філософська антропологія.

Соціобіологічна сутність людини. Антропосоціогенез та його проблеми.

Проблеми соціалізації людини.

Сенс життя людини та людства як вічне питання філософії. Три базових підходи до його осмислення.

Соціально-етнічні спільноти людей та тенденції їх розвитку. Рід, плем'я, народність, нація, народ. Національний характер як основна ознака нації.

2. Суспільство та основні сфери його життєдіяльності.

Суспільство в структурі природи. Геополітика.

Сфери життєдіяльності суспільства: матеріальна (економічна), соціальна, політична, духовна (ідеологічна).

Матеріальні основи розвитку суспільства. Матеріальне виробництво як своєрідна передумова історії. Суспільне буття.

Суспільні відносини та соціальна структура суспільства. Малі, середні та великі соціальні групи.

Політика та політичний устрій суспільства. Влада як ядро політики. Громадянське суспільство та правова держава.

Духовне життя суспільства: духовне виробництво, духовна культура, суспільна свідомість.

Тема 6. Філософія та формування громадянської позиції людини: аксіологічний вимір

1. Суспільство як система, що саморозвивається.

Цінності як акумуляція загальної спрямованості емоцій, потреб та інтересів в єдину домінанту, в ідеал, в соціально-значущі орієнтири розвитку суспільства. Оцінка як процедура вибору на основі цінностей.

Проблема співвідношення істинності та цінності. Аксіологічні проблеми науки як проблеми соціальної, моральної, естетичної та культурної ціннісних орієнтацій наукових досліджень та їх результатів. Необхідність встановлення аксіологічного контролю за процесом досягнення істини.

Суспільні суперечності (передусім в економічній сфері) як основне джерело розвитку суспільства. Потреби та інтереси як рушійні сили розвитку суспільства (а саме: суперечність між ними та неможливістю реалізувати їх в даний час).

Тема 7. Забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат.

Поняття рівності у філософії - формальна рівність, рівність можливостей, рівність результатів. Гідність, автономія та свобода як моральні підстави недискримінації. Гендер як соціокультурна категорія: відмінність між біологічною статтю та гендером, соціальні ролі та очікування.

Справедливість і гендер: філософські підходи до розподілу ресурсів, прав і відповідальності. Влада, норма і символічні порядки як стереотипи та дискурси відтворюють нерівність. Структурні бар'єри та прихована дискримінація в інституціях (освіта, ринок праці, політика, медіа).

Етичний вимір турботи та вразливості - неоплачувана праця, доглядові практики, репродуктивні ролі. Права людини та гендерна справедливість: насильство, безпека, доступ до правосуддя і захисту. Емансипація та розширення можливостей: умови реальної самореалізації й участі у суспільному житті. Гендерна рівність як показник гуманізації суспільства та критерій соціального прогресу.

Тема 8. Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх.

Освіта у філософському розумінні - соціалізація, саморозвиток, формування особистості та громадянськості. Знання, істина і смисл епістемологічні підстави якісної освіти та критерії обґрунтування знань. Критичне мислення і аргументація протидія маніпуляціям, дезінформації, псевдонауці. Справедливість у доступі до освіти рівність шансів і компенсація нерівних стартових умов. Всеохоплююча освіта інклюзія, недискримінація, подолання бар'єрів для різних соціальних груп. Освіта як інституція відтворення нерівності та як інструмент емансипації дві моделі ролі освіти. Освітні цінності та академічна доброчесність норми, відповідальність, довіра, культура навчання. Навчання впродовж життя ідея "незавершеності" людини та потреба постійного оновлення компетентностей. Метанавички уміння вчитися, адаптивність, саморегуляція, комунікація, співпраця. Освіта як простір діалогу і культури: розвиток толерантності, взаєморозуміння та соціальної стійкості.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин
	денна форма/заочна форма

1	усього	у тому числі		
		л	п	с. р.
1	2	3	4	5
Тема 1. Філософія: сутність, проблематика, функції, призначення.	10/10	2/2	2/-	8/10
Тема 2. Етапи становлення та розвитку філософії: стародавність, Середньовіччя, Відродження, Новий час.	10/10	2/-	2/-	8/10
Тема 3. Етапи становлення та розвитку філософії: від німецької класичної філософії до сучасної світової філософії. Філософська думка в Україні.	10/10	2/-	2/-	8/10
Тема 4. Філософське розуміння світу: матерія, свідомість, діалектика, гносеологія.	12/12	2/-	2/-	8/10
Тема 5. Філософія про сутність людини та суспільства: сенс життя та проблема соціалізації людини; формування громадянського суспільства.	12/12	2/-	2/2	8/10
Тема 6. Філософія та формування громадянської позиції людини: аксіологічний вимір.	12/12	2/-	2/-	8/12
Тема 7. Забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат	12/12	2/-	2/-	6/12
Тема 8. Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх	12/12	2/-	2/-	4/12
Усього годин	90/90	16/2	16/2	58/ 86

5. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість
---	------------	-----------

з/п		годин денна/заочна форма
1	Філософія: сутність, проблематика, функції, призначення.	2/-
2	Етапи становлення та розвитку філософії: стародавність, Середньовіччя, Відродження, Новий час.	2/-
3	Етапи становлення та розвитку філософії: від німецької класичної філософії до сучасної світової філософії. Філософська думка в Україні.	2/-
4	Філософське розуміння світу: матерія, свідомість, діалектика, гносеологія.	2/-
5	Філософія про сутність людини та суспільства: сенс життя та проблема соціалізації людини; формування громадянського суспільства.	2/2
6	Філософія та формування громадянської позиції людини: аксіологічний вимір.	2/-
7	Забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат	2/-
8	Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх	2/-
	Разом	16/2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна/заочна форма
1	Філософія: сутність, проблематика, функції, призначення.	8/10
2	Етапи становлення та розвитку філософії: стародавність, Середньовіччя, Відродження, Новий час.	8/10
3	Етапи становлення та розвитку філософії: від німецької класичної філософії до сучасної світової філософії. Філософська думка в Україні.	8/10
4	Філософське розуміння світу: матерія, свідомість, діалектика, гносеологія.	8/10

5	Філософія про сутність людини та суспільства: сенс життя та проблема соціалізації людини; формування громадянського суспільства.	8/10
6	Філософія та формування громадянської позиції людини: аксіологічний вимір.	8/12
7	Забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат	6/12
8	Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх	4/12
	Разом	58/86

7. Методи навчання

У залежності від змісту матеріалу застосовуються форми класичної лекції, лекції-дискусії, практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи бакалаврів, а також виконання рефератів, зорієнтованих на науково-дослідницький пошук, підготовка додаткових повідомлень на основі додаткової літератури курсу.

Самостійна робота здобувачів I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» складається з підготовки до семінарських занять, самостійного опрацювання літературних джерел з означеної проблематики, підготовки доповідей. Докладніше:

1) опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу

Ця робота здійснюється здобувачами I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» самостійно у позааудиторний час і передбачає вивчення лекцій, обов'язкової та додаткової літератури. Опрацювання теоретичних основ курсу здійснюється здобувачами I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» регулярно і підлягає контролю з боку викладача під час проведення семінарських занять у формі усного опитування;

2) підготовка до семінарських занять

Семінарські заняття проводяться у формі вільного обговорення, мають за мету узагальнення і систематизацію знань отриманих здобувачами I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» у ході підготовки до занять, а також розвиток у них самостійного мислення, здібностей до вільного обміну думками, уміння знайти правильний підхід до вирішення практичних завдань.

До усіх тем пропонуються контрольні питання у формі **бліц-опитування** для закріплення засвоєного матеріалу і самоперевірки знань, а до деяких з них - завдання, які потрібно виконувати у письмовому вигляді;

3) змістовні доповнення під час обговорення матеріалу теми

Під час обговорення питань теми усі групи здобувачів I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» у разі надання доповідачем неповної та невичерпної відповіді мають можливість доповнити вже сказане. Доповнення мають бути змістовними, доречними та по можливості наведеними із використанням додаткових джерел інформації відмінних від лекційного матеріалу;

4) поточний тестовий контроль

З метою визначення рівня знань здобувачів I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» та їх здатності до логічного мислення під час семінарських занять проводиться поточний тестовий контроль. Викладач в усній формі зачитує тестові завдання, а здобувачі I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» на слух визначають правильну відповідь та оформлюють її письмово;

5) аналітичний огляд наукових публікацій

Готуючи огляд літературних джерел, здобувач I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр»:

-обирає питання і погоджує його з викладачем;

-систематизує різні погляди і підходи до вивчення досліджуваного питання (категорії, поняття і терміни, принципи, ознаки, класифікації тощо).

Літературні джерела добираються самостійно;

б) доповідь

Доповідь – одна з основних форм індивідуальної роботи здобувачів I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр». Мета написання доповіді полягає у закріпленні та поглибленні теоретичних і практичних знань, отриманих здобувачем I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» у процесі вивчення окремих тем. Для цього здобувачі I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» самостійно обирають тему роботи відповідно до переліку. При цьому теми робіт не повинні повторюватись у групі здобувачів I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр».

Представлення доповіді на аудиторному занятті дозволяє здобувачеві I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» сформувати навички виступу перед аудиторією, аргументування і відстоювання власної точки зору, вміння відповідати на питання.

Написання доповіді дає можливість здобувачеві I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» навчитися самостійно працювати з різними інформаційними джерелами, узагальнювати матеріали періодичної літератури, глибше вивчати особливості функціонування місцевих фінансів як в Україні, так і в зарубіжних країнах, а також набуває навичок обробки і логіки викладу матеріалу, проведення критичного аналізу за темою доповіді тощо. В

процесі підготовки доповіді здобувач I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» має вивчити законодавчі акти, літературні джерела, статистичні та інші матеріали в яких розглядаються питання обраної теми;

7) складання бібліографічного списку та термінологічного словника

З метою поглиблення знань здобувачем I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» практикується складання бібліографічного списку за окремими темами курсу та підготовка термінологічного словника за ключовими поняттями, знати які необхідно під час тестування і виконання поточних модульних робіт та підсумкової модульної контрольної роботи;

8) написання статті до збірника наукових праць або участь у студентській науковій конференції

З метою посилення мотивації здобувачів I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» до пізнавальної діяльності і до поглиблення їх знань проводяться індивідуальні заняття з окремими здобувачами I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр», що виступають доповідачами на щорічній студентській науковій конференції у квітні навчального року або беруть участь у всеукраїнських студентських конференціях та олімпіадах, а також готують до друку статті з проблемних питань.

8. Критерії та засоби оцінювання

При вивченні дисципліни «Філософія» методами контролю є поточний та підсумковий.

Оцінювання знань здобувачами I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» на основі даних поточного контролю знань відбувається:

- шляхом контролю систематичності та активності роботи здобувача I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни;

- шляхом виконання завдань для самостійного опрацювання.

Під час поточного контролю здобувач може отримати бали за активну участь у лекціях (1–2 бали) та практичних заняттях (до 5-6 балів).

Контроль та оцінювання систематичності та активності роботи здобувача I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни проводить викладач, що веде практичні заняття. Оцінюванню підлягають:

- знання при усному опитуванні;
- змістовні доповнення;
- поточний тестовий контроль;

- доповіді;
- аналітичний огляд наукових публікацій;
- бібліографічний список та термінологічний словник;
- наукові статті або виступи на конференції.

Критерії оцінювання роботи на практичному занятті

Бали	Критерії
5-6	Студент демонструє глибоке розуміння теми, аргументовано висловлює власну позицію, використовує філософські поняття, логічно та послідовно викладає думки.
3-4	Студент загалом розуміє матеріал, відповідає правильно, але допускає неточності або недостатньо обґрунтовує власну позицію.
1-2	Студент відтворює основний зміст теми, але відповіді поверхневі, слабке розуміння теми.
0	Студент не підготувався або не може дати відповідь.

Всі бали, що були набрані здобувачем I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» протягом семестру за систематичність та активність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни підсумовуються викладачем.

Результати поточного контролю знань здобувачів I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» (кількість отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем наприкінці кожного заняття до відома всіх здобувачів I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» та виставляються у «Журналі обліку поточної успішності та відвідування занять».

Якщо з поважних причин здобувач I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» був відсутнім на практичних заняттях і не набрав бажаної кількості балів, він може звернутись до викладача і протягом семестру (не пізніше ніж за 2 тижні до початку екзаменаційної сесії) відпрацювати пропущені практичні заняття, у формі, визначеній викладачем. Результати поточного контролю знань здобувачів I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» в цілому (з урахуванням систематичності і активності роботи та виконання модульних завдань) оцінюється в діапазоні від 0 до 100 балів, вноситься до відомості і є основною для визначення загальної успішності здобувача I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» з даного предмету.

Семестровий підсумковий контроль знань здобувача I освітнього рівня вищої освіти «бакалавр» проводиться у формі екзамену. Зміст екзамену визначається робочою навчальною програмою з дисципліни «Філософія».

Оцінку підсумкового семестрового контролю у формі екзамену становить сума балів за результатами рубіжних контролів та балів, набраних здобувачем вищої освіти при складанні семестрового екзамену. Загальна

кількість балів, виділених на проведення семестрового екзамену робочою програмою навчальної дисципліни, складає 40 балів. Кількість балів, отримана здобувачем вищої освіти на екзамені, додається до результатів рубіжних контролів, що разом складає оцінку знань здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни за 100-бальною шкалою та переводиться в оцінку за шкалою ЄКТС і національною шкалою.

Критерії оцінювання знань і вмінь здобувачів визначені [Положенням про організацію освітнього процесу в ЦНТУ](#) (с. 32-33).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни «Філософія»

Поточний контроль та самостійна робота																Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2									
Тема 1		Тема 2		Тема 3		Тема 4		Тема 5		Тема 6		Тема 7		Тема 8			
Л	П	Л	П	Л	П	Л	П	Л	П	Л	П	Л	П	Л	П		
1	5	2	6	2	6	2	6	2	5	2	5	2	6	2	6	40	100
30								30									

Види активності: Л (лекція); П (практичне заняття).

9. Методичне забезпечення

Конспекти лекцій, вітчизняні підручники та посібники.

1. Конспекти лекцій з курсу «Філософії»

2. Підручники:

Аксьонова В.І., Скловський І.З. Філософія. Підручник за ред. д. філософ. н, проф. Є.Р. Борінштейна. Розділ III Філософські досягнення людства; 3.5. Філософія громадянського суспільства Одеса: Університет Ушинського, 2021. С. 186-218. (320 с.).

<http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/11333>

Культурологія. Підручник / за ред. Є.Р. Борінштейна. Аксьонова В.І., Атаманюк З.М. та інші. Одеса: Університет Ушинського, 2023. 433с. (внесок автора 61с.). З грифом «Рекомендовано Вченою радою ДЗ «ПНПУ ім. К.Д Ушинського». Протокол № 6 від 26 січня 2023 року.

<http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/16952>

Аксьонова В.І. Культура в контексті змін комунікаційного суспільства. Підручник/за ред. Є.Р. Борінштейна. Аксьонова В.І., Атаманюк З.М. та інші. Одеса: Університет Ушинського, 2023. С. 325-355.

<http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/16952>

Аксьонова В.І. Культура, антропологія, соціум. Підручник/за ред. Є.Р. Борінштейна. Аксьонова В.І., Атаманюк З.М. та інші. Одеса: Університет Ушинського, 2023. С. 154-177.

<http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/16952>

3. Навчальні посібники:

Навчальний посібник З.В. Стежко «Філософія в короткому викладі». Вид. 2. – 2020. <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/b6f87232-a8f9-4052-ba7a-f8ac32a72b9d/content>

4. Навчально - методичні посібники:

Aksenova V. Philosophy. Content module I. An introduction to philosophy, its humanistic sense and mission. Part 1. Early philosophy (pre-socratic period of oral philosophy. Metaphysics. Antique Greece). Student's work book for students of all forms of education, foreigner students and extra-mural students. Kirovohrad 2016. 48 p.

Aksenova V. PHILOSOPHY OF SCIENCE. Guide for graduate students, distance learning education. (Lectures, lectures notes, lectures video ppt, lectures audio). Part1. Philosophy of science. Graduate student's workbook. Kropyvnytskyi: FA NAU, 2016. 52 p.

Аксьонова В.І. Філософія. Модуль 1. Тема 5 Гносеологія. Філософія пізнання. Частина 1 Навчально-методичний посібник для студентів, курсантів, магістрантів та аспірантів. Кропивницький: ЛА НАУ, 2017. 168 с.

Аксьонова В.І. Філософія. Комплекс навчально-методичного забезпечення з підготовки до колоквіумів, семінарів, конференцій, круглих столів, диспутів, дискусій та організації самостійної роботи з вивчення курсу студентами та курсантами всіх форм та спеціальностей навчання. Кропивницький: КЛА НАУ, 2017. 308 с.

Філософія. Змістовий модуль 1. Тема 4. Онтологія. Філософське розуміння світу. Діалектика – загальна теорія розвитку. Навчально-методичний посібник до колоквіумів, семінарів, конференцій, круглих столів, диспутів, дискусій та організацій самостійної роботи з вивчення курсу студентами та курсантами всіх форм та напрямків навчання. Кропивницький: ЛА НАУ, 2018. 38 с.

PHILOSOPHY. Guide for students, graduate students and distance learning education (Lectures, lectures notes, lectures video ppt, lectures audio). Ministry of education and science of Ukraine flight academy of the national aviation University. Kropyvnytskyi: FA NAU, 2018. Part III. 24 p.

5.Методичні рекомендації:

«Методичні рекомендації до самостійної роботи з вивчення курсу «ФІЛОСОФІЯ» для здобувачів вищої освіти за I освітнім рівнем «бакалавр» / З.В. Стежко, 2024.– 48 с.

6.Рекомендовані джерела інформації.

10. Рекомендовані джерела інформації:

Основні

1. Губерський Л.В., Андрущенко В.П. та ін. Філософія. Базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Харків: Фоліо, 2018. – 621 с.

2. Філософія: підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Харків: Право, 2018. – 432 с.

3. Киричок О.Б. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Полтава: РВВ ПДАА, 2010. – 381 с.
4. Кралюк П. М. Історія філософії України: підручник. – Київ: КНТ, 2018. – 652 с.
- 5.Кривуля О. М. Філософія: Навчальний посібник. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – 592 с.
<https://ekhnuir.karazin.ua/items/edc174b3-c015-4129-ab11-00d7d4e5f5b0>
- Філософія в короткому викладі. Вид. 2-е, доп. / З. В. Стежко. – Кропивницький: 2020. – 188 с.
<http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/10464>
7. Філософія: методичні рекомендації / Р.П. Даниляк. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2017. – 44 с.
8. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. – 440 с.
<https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/4251>
9. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана. Філософія: Підручник. – Львів: Місіонер, 2020. – 784 с.
10. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. Основні. – Київ: Вид-во "Орій" при УКСП "Кобза", 1992. – 230 с.

Додаткові

Сучасні публікації (за профілем навчальної дисципліни «Філософія»):

1. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі: монографія / В. Г. Кремень; Акад. пед. наук України. – 3-тє вид. – Київ: Знання, 2018.
2. Кримський С. Б. Про софійність, правду, смисли людського буття: Зб. наук. публіцист. і філос. ст. – К., 2010.
3. М. Попович. Що таке філософія? // Філософська думка. – 2006. – № 1. – С. 3–24
4. Григорій Сковорода: філософія свободи. – 2-е вид. / Мирослав Попович. – К.: Майстерня Білецьких, 2008. – 255 с.
5. Стежко З.В. «Суперечливість свободи та парадокси відповідальності (антропологічний аналіз) // «Anthropological Measurements of Philosophical Research» – Дніпро, 2018, №13. – С. 65-78. (Web of Science).
<http://dx.doi.org/10.15802/ampr.v0i13.131937>
6. Stezhko, Z. & Shalimova, N. 2022. Problems and Prospects for the Formation of a General Methodology of Knowledge. Philosophical Reflections.

Filosofja-Sociologija. T. 33. Nr. 3 – С. 197–205 (Web of Science, Scopus).<https://doi.org/10.6001/fil-soc.v33i3.4765>

7. Стежко З.В. Проблема існування в логіці та математиці (в контексті філософії Г.Гегеля) // International Science Journal. Section: Philosophy. – №3 (12). – Warsaw, Poland: Wydawnictwo Naukowe Science", 2019. – С. 69-79.

<https://sciencecentrum.pl/wpcontent/uploads/2019/11/POLISH%20SCIENCE%20JOURNAL%20%E2%84%9612%20%28web%29.pdf>

8. Z. V. Stezhko, T. V. Khmil. 2023. Artificial intelligence as a sociocultural phenomenon: educational dimension - Anthropological Measurements of Philosophical Research – №24 – С. 68-74 (Web of Science).

<https://doi.org/10.15802/ampr.v0i24.295317>

9. Christman J. Social and Political Philosophy. A contemporary introduction. New York, London: Routledge Taylor & Francis Group, 2017. – DOI <https://doi.org/10.4324/9781315693323>

<https://www.taylorfrancis.com/books/9781315693323>

10. Olafson, F. A. Philosophical anthropology [Electronic resource] / F. A. Olafson // Encyclopaedia Britannica. – 2014. – Mode of access: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/456743/philosophical-anthropology>

11. Pecorino, P. A. An Introduction to Philosophy. An online Textbook [Electronic resource] / P. A. Pecorino. – CUNY: Queens borough Community College, 2014. – Mode of access: http://www.qcc.cuny.edu/Social_Sciences/pecorino/INTRO_TEXT/CONTENTS.htm.

12. **Aksyonova V.**, Sklovsky I. Personality as a phenomenon of civilized adoption of European values. Problem space of modern society: communicative and pedagogical interpretations collective monograph. Part I. – Warsaw: BMT Erida Sp. Z o.o, 2019. – P.126– 141. Institute of European Integration (Warsaw, Poland) Recommended for publication by the Program and Scientific Council of Institute of European Integration (№5-07, 22.02.2019). Published under the terms of the Creative Commons CC BY-NC 4.0 License <https://cutt.ly/jgMyFuO>

13. Svitlana Suvorova, Alex Halapsis, Stella Vetrova, **Vira Aksyonova**, Igor Sklovsky Interrelation and Consistency in the Thematic Stages of the Publicistic Style. Studies in Media and Communication Vol. 10, No. 3; 2022, p. 205-209. (SCOPUS) Special Issue ISSN: 2325-8071 E-ISSN: 2325-808X Published by Redfame Publishing URL: <http://smc.redfame.com>

14. Oleksii Shtepa, Svitlana Kovalenko, Olha Koban, Oleksandr Holovko, **Vira Aksyonova** Socio-philosophical analysis of Ukrainian legal mentality in the context of European integration processes. Instituto de Estudios Políticos y Derecho Público Dr. Humberto J. La Roche; de la Facultad de Ciencias

Jurídicas y Políticas de la Universidad del Zulia Maracaibo, Venezuela Vol.41. N° 76. Enero Marzo 2023. – P.378-399.

<https://rep.dnuvs.ukr.education/handle/123456789/8> (WOS).

15. Marukhlenko, O., Sidelnykova, L., Mazur, H., Kozachenko, R., **Aksonova, V.** Evaluation of the Results of Gender Budgeting in the Development of Public Infrastructure and the Social Sphere at the Local Level. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, 6(59), 2024. – P. 567–576. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.59.2024.4547> (SCOPUS/WOS).

Першоджерела

1. Вітгенштейн Л. Tractatus logico-philosophicus. Філософські дослідження. – Київ: Основи, 1995.

http://shron1.chtyvo.org.ua/Wittgenstein_Ludwig/Filosofski_doslidzhennia.pdf

2. Гадамер, Г.Г. Істина і метод. Том 1: Герменевтика I: Основи філософ. Герменевтики. – Київ: Юніверс. 2000. 456 с.

https://shron3.chtyvo.org.ua/Gadamer_Hans-Georg/Istyna_i_metod_t1.pdf

3. Дерріда, Ж. Цілі людини. Після філософії: кінець чи трансформація? – Київ: Четверта хвиля. 2000. С. 114-145.

https://shron1.chtyvo.org.ua/Derrida_Jacques/Tsili_liudyny.pdf

4. Jean-Francois Lyotard. “The Postmodern Condition: A Report on Knowledge”. Available at: <https://oceanofpdf.com/authors/jean-francois-lyotard/pdf-the-postmodern-condition-a-report-on-knowledge-download/>

5. Платон. Апологія Сократа // Платон. Діалоги. – Київ, 1995.

<https://librebook.me/dialogi>

6. Тейлор, Ч. Джерела себе. Творення новочасної ідентичності. – Київ: Дух і літера, 2005. 696 с.

Інформаційні ресурси

1. Сайт Українського філософського фонду <http://www.philosophy.ua>

2. Електронна бібліотека філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://www.philosci.univ.kiev.ua/UKR/index.html>

3. Сайт Української асоціації релігієзнавців <http://religstudies.org.ua/main.php>

4. Транслятор. <https://www.deepl.com/uk/translator>

